

NY BARNELOV – ET SPILL FOR GALLERIET

Av Peter Meidell, styremedlem, og Rune Harald Rækken, nestleder, Foreningen 2 Foreldre

Barnelovutvalget, eller "Strandbakken-utvalget", etter dets leder professor, dr. juris Asbjørn Strandbakken, ble oppnevnt av den rød-grønne regjeringen i januar 2007. Utvalget skulle vurdere en revisjon av barneloven av 1981 etter de tidligere 38 endringslover.

Utvalgets mandat var bl.a. "å vurdere endringer av barneloven i et perspektiv der begge foreldre anses å være like viktige for barnet og der en søker å støtte opp under en samfunnsutvikling der begge foreldres tid, ansvar, omsorg og medbestemmelse over vesentlige sider ved barnets liv står sentralt."

Særlig skulle utvalget se på; felles foreldreansvar og innholdet i dette (1), delt bosted og om domstolene kunne idømme dette (2), og begrepet samvær og omfang av "vanlig samvær"(3).

Utvalget foreslo i sin innstilling (NOU 2008:09 – "Med barnet i fokus") omfattende endringer i barneloven.

Regjeringen ved barne- og likestillingsminister Anniken Huitfeldt fremmet 19. juni i år departementets forslag til ny barnelov, (Ot.prp. nr 104 (2008-2009), og hun fremmet samme forslag på nytt som Prop 14L (2009-2010) rett før hun gikk av som barne- og likestillingsminister.

Det er oppsiktsvekkende stor avstand mellom Strandbakken-utvalgets flertallinnstilling og regjeringens forslag til lovendringer når det gjelder problemstillingene (1) til (3). Enten er utvalgets lovforslag på de ulike punkter overhode ikke tatt hensyn til, eller man har konkludert med lovforslag som ligger tettest mulig opp til någjeldende lovtekst.

Foreldreansvar (1) er foreldrenes rett og plikt til å yte omsorg for barnet. Barnelovutvalget foreslo at avgjørelsen om flytting med felles barn skulle legges inn i foreldreansvaret. Ved felles foreldreansvar ville da ikke lenger den ene forelder kunne flytte fritt med barnet innenlands selv om vedkommende er folkeregistrert med barnets adresse. Forslaget er i samsvar med svensk rett der alle vesentlige beslutninger om barnet må avtales av foreldrene i fellesskap når felles foreldreansvar foreligger.

Proposisjonen derimot foreslår kun en plikt til å varsle den andre forelder 6 uker før barna flyttes. Varslingsperioden er for kort til at man kan påregne en avgjørelse i rettsapparatet, og bostedsforelders frihet til å ta med felles barn på flyttelasset vil i praksis bli opprettholdt. Regjeringens forslag kaster blå i øynene på foreldre som tror at felles foreldreansvar sikrer at begge foreldrene i fellesskap kan ivareta barnets interesser.

"Delt bosted" (2) betyr ikke nødvendigvis at barnet tilbringer halvparten av tiden hos hver av foreldrene. Omsorgstidsbrøken kan meget vel ligge på 70/30. Det sentrale ved "delt bosted" er at foreldrene fortsetter den samme likestilte rettsposisjon til barnet som de hadde før samlivsbruddet og tar større avgjørelser i fellesskap.

Regjeringen foreslår at; *"Foreldra kan gjere avtale om at barnet skal bu fast hos anten ein av dei eller begge"*. Men etter regjeringens forslag vil retten bare kunne avgjøre at barnet skal bo fast hos begge

foreldre (likeverdig foreldreskap) ”dersom det ligg føre særlege grunnar.” Hovedregel blir fremdeles at likeverdige foreldre i samliv skal erstattes av ulikeverdige foreldre etter samlivsbrudd.

Barnefordelingssaker handler i vesentlig grad om hvem av foreldrene som vinner barnets faste bosted og derved ensidig rett til å ta avgjørelser på barnets vegne, for eksempel hvor i landet barnet skal bo. Dersom det kan antas vanskelig å vinne fram med krav om delt bosted, vil saksøker fristes til å fremheve sine egne fortreffelige egenskaper som forelder på bekostning av motparten, som gjerne blir omtalt i negative toner. En dårligere konfliktdependende prosess kan vanskelig tenkes, og er åpenbart ikke til barnets beste.

”**Vanleg samværsrett**” (3) gir i gjeldende barnelov barnet rett til å være sammen med samværsforelder én ettermiddag i uken og annenhver helg, 14 dager i sommerferien og jul eller påske. Dette tilsvarer 2 overnattinger i løpet av 14 dager, og er således et temmelig innskrenket samvær.

Et flertall i barnelovutvalget foreslo å utvide normen ”vanlig samvær” til 5 overnattinger i løpet av 14 dager, med en presisering i loven at ”samvær kan fastsettas i opp til 7 av 14 dagar”.

Huitfeldts proposisjon snevrer igjen inn til 4 overnattinger per 14 dag, og presiseringen av samvær inntil halve tiden er utelatt. I dansk rett er samvær 7 av 14 dager konkret inntatt i loven.

Internasjonale konvensjoner har forrang foran nasjonal lovgivning. Det kan også hevdes at regjeringen med dette forslaget står på tynn is i forhold til den Europeiske Menneskerettskonvensjon art. 8 om retten til respekt for familieliv, artikkel 6 om retten til en rettfærdig rettergang, samt tilleggsprotokoll 7 artikkel 5 om likhet mellom ektefeller.

Relevant er også FNs barnekonvensjon og særlig artikkel 7, om barnets rett til å kjenne sine foreldre og få omsorg fra dem, artikkel 8, om barnets rett til å bevare sin identitet og sine familieforhold og artiklene 9 og 18, om retten til å opprettholde regelmessig kontakt med begge foreldre.

Konklusjonen må dessverre bli at barneloven etter de foreslåtte endringene vil være beheftet med omtrent de samme mangler og svakheter som någjeldende lov. Lovendringsforslaget fra regjeringen ligger oppsiktsvekkende langt fra Strandbakken-utvalgets mandat og hovedmålsetting om at begge foreldre normalt anses å være like viktige for barnet.

Hvis proposisjonen går gjennom i Stortinget vil barnefordelingssaker i rettsapparatet utkjempes som tidligere. Dommeren vil være kampleder med oppgave å kåre en vinner og utpeke en taper. Det er tvilsomt om dette er til barnets beste.

Ekspertutvalget som foreslo endringer i barneloven ble nedsatt av Karita Bekkemellem. Det er oppsiktsvekkende at regjeringen nå synes så opptatt av å reversere barnelovutvalgets forslag til en tiltrengt modernisering av barneloven.

Oppnevningen av Strandbakken-utvalget fremstår i ettertid mer og mer som **et spill for galleriet**.